

بسم الله الرحمن الرحيم

سعیده حزب‌آوی

استان خوزستان

موضوع: نقش زن در رشد معنوی خانواده

چکیده:

این مقاله، تحت عنوان، نقش زن در ابعاد زندگی می‌باشد که شامل چند قسمت بوده و عبارتند از: والدین در انعقاد نطفه، نامگذاری فرزند، تأثیر تغذیه در شخصیت کودک، پرورش ایمان در کودک، آثار کحبت به اهل بیت (علیهم السلام) در خانواده، روند تأثیر آموخته‌های دینی، اهتمام به آموزش و قرائت قرآن، وفای به عهد، نقش حجاب در خانواده، اعتدال در مسائل زندگی، صدقه عامل رشد معنوی خانواده، بهترین الگوی تربیتی و در انتها، نتیجه و پیشنهاد نیز ارائه گردیده است.

کلید واژه:

نقش، زن، رشد، معنوی، خانواده

مقدمه

خانواده زیربنای اساسی هر جامعه است و اولین پایگاه اجتماعی است که انسان در آن روابط اجتماعی و بسیاری از رفتارها را می‌آموزد و اولین مرکز تربیتی است و به همان نسبتی که فضای خانواده‌ها ایمانی، عاطفی و صادقانه باشد، جامعه نیز سالم و سازنده خواهد بود.

کودکان امروز، مردان و زنان آینده، اجتماع‌اند، اگر آنها خوب تربیت شوند، اجتماعی خوب خواهیم داشت و در غیر اینصورت اصلاح جامعه، انتظار بیهوده‌ای خواهد بود. کودکی که تند خو و دروغگو و بداخلاق باشد، در

بزرگی نیز این صفات ناپسند را به همراه خواهد داشت. برعکس اگر کودکانمان را با درستکاری و شجاعت و خوش اخلاقی اُنس داده و به آنان آموزش بدهیم، در آینده نیز جامعه‌ای با این صفات پسندیده خواهیم داشت.

بنابراین والدین نقش بسیار مهمی در رشد جامعه اسلامی به سوی معنویت و کمال دارند و خصوصاً مادران که به عنوان یک زن، نقش مؤثری دارند، زیرا آنان در سنین کودکی بیشترین ارتباط را با کودک خود دارند و آنانند که شخصیت کودکان را می‌سازند و فرزندان خود را برای استوار ساختن جامعه اسلامی آماده می‌کنند.

این موضوع بسیار حائز اهمیت می‌باشد، لذا کتب مختلفی همانند: زن و خانواده، نوشته زهرآیت الهی و خانواده در اسلام، نوشته استاد حسین مطهری و ... در این زمینه به رشته‌ی تحریر در آمده است.

در رابطه با این موضوع سوالاتی به ذهن انسان خطور می‌کند که، اولاً زن در معنویات خانواده چه تأثیری می‌تواند داشته باشد؟ و یا اینکه آیا محبت، تغذیه رعایت استدلال در زمینه‌های کودکان زندگی و حجاب زن می‌تواند تأثیری در رشد معنویت خانواده داشته باشد؟ و ... که در این مقاله هر چند مختصر، به این سوالات پاسخ داده شده است.

«امام علی (علیه السلام) می‌فرمایند: «خداوند میانه روی را دوست دارد و از اسراف متنفر است.»^۱

زن نیز باید سعی کند در مخارج خانه و خانواده میانه رو باشد. از هر وسیله‌ای کمال استفاده را نماید و در نگهداری لوازم خانه کوشا باشد و تعادل و میانه‌روی را علاوه بر اینکه خود رعایت می‌کند به فرزندان خویش که مردان و زنان آینده هستند نیز بیاموزد. از همسر خود توقع‌های بی‌جا، نداشته باشد که پدر خانواده برای تأمین آن توقعات، مجبور به انجام کارهای مختلف که مخالف با قوانین اسلام است، بشود. این قناعت زن است که موجب می‌شود فرزندان نیز تحت تأثیر مادر خویش قرار گرفته و حتی آبی که در لیوان اضافه می‌ماند را دور نریزند و کنار بگذارند. همسری که قناعت پیشه است می‌تواند با میانه‌روی در مخارج خانه از ورود لقمه‌ی حرام در خانه خویش جلوگیری کرده و موجب شود که مرد به آن مزد حلالی که کسب می‌کند راضی باشد و تن به انجام اموری که خلاف شرع اسلام است، ندهد. لقمه‌ی حرام، افراد را از خدای خود و مسیر الهی دور کرده و در ورطه‌ی گناه می‌اندازد. گوش انسان را از شنیدن سخنان حق باز می‌دارد و زبان انسان را برای گفتن سخنان و نیک می‌بندد و می‌تواند یک خانواده مذهبی و متدین را متلاشی و از هم گسیخته کند. فرزند به سخنان مادر و پدر خود دیگر توجهی نخواهد داشت و مسیر را طی می‌کند که خود خواستار آن است.

«از دستاوردهای قناعت، عزت و سربلندی، خوشنودی ز داشته‌های خویش، اصلاح نفس و همچنین مایه‌ی آسایش تن و روح است. که امام علی (علیه السلام) می‌فرماید: هر کس قانع شد غصه دار نمی‌شود.»^۲

صدقه عامل رشد معنوی خانواده

«رسول خدا (صلی الله و علیه و آله و سلم) فرمودند: بسیار صدقه دهید تا پر رزق و روزی شوید.»^۳ [زیبا

سخن گفتن خود یک صدقه است که باعث افزایش محبت و عاطفه بین اعضای خانواده می‌شود و احترام متقابل را

^۱ - هیئت محمدامین، اخلاق اسلامی، ج ۱، ص ۴۱۴

^۲ - هیئت محمدامین، اخلاق اسلامی، ج ۱، ص ۴۱۴

^۳ - هیئت محمد امین، اخلاق اسلامی، ج ۱، ص ۱۰۰.

به همراه می‌آورد^۱] پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله و سلم) می‌فرمایند: «سخن نیکو نوعی صدقه است و هر گامی که به سوی نماز برمی‌دارد، باز هم صدقه به شمار می‌آید.^۲»

نماز سخن گفتن با پروردگار است که همانا زیباترین سخن انسان به پروردگارش می‌باشد، در نتیجه بهتر است که فرزندان خود را با نماز انس بدهیم که همیشه بتوانند با خداوند خود سخن بگویند و از او دور نشوند. به کودکان آموزش بدهیم که هر گاه دانشی را فرا گرفتند به دوستان خود و دیگران نیز بیاموزند و سفارش کنیم که اگر این امر را انجام دهند، اولاً پاداش دنیا و آخرت نصیبشان می‌شود و ثانیاً زکات علم خود را پرداخته‌اند. رسول گرامی اسلام فرمودند: «برترین صدقه آن است که مسلمانی دانشی را بیاموزد و سپس به برادر مسلمانش بیاموزد.^۳» و دیگر اینکه مادر باید همواره برای عاقبت به خیر شدن افراد خانواده خود دعا نماید که پیامبر اسلام فرمودند: «دعای چهار گروه نزد خداوند پوشیده نمی‌ماند، یکی از آنها دعای والدین در حق فرزندان‌شان می‌باشد.^۴»

بهترین الگوی تربیتی

«فاطمه‌ی زهرا (س) همانطور که در اخلاق، عبادت، زندگی خانوادگی و خانه‌داری سرآمد زنان بود، در تربیت فرزند و محبت و نوازش آنان نیز بهترین شیوه، عمل می‌کرد.

حضرت زهرا (س) که مادری نمونه بود، در اوقات فراغت با فرزندان خود بازی می‌کرد و برای آنان اشعاری زیبا می‌خواند و امیرالمؤمنین که اینچنین می‌دید تبسم می‌نمود، بی‌بی فاطمه (س) حتی هنگام بازی با کودک خود، اشعار حماسی حاکی از محبت خدا و رسول قرائت می‌فرمود و ضمن بیان نکاتی ظریف در شعر خود از ذکر جملات بیهوده و بی‌معنی پرهیز داشت.^۵

^۱ - همان

^۲ - همان

^۳ - همان

^۴ - زهرا، آیت الهی، زن و خانواده، ج ۳، ص ۵۱.

^۵ - هیئت تحریریه، سیره‌ی فاطمیه، ص ۵۹.

با توجه به مطالبی که در این تحقیق بیان گردید و اشاره‌ی مختصری به سیره‌ی پیامبر اسلام (ص) گردید، می‌توان بیان کرد که از پیامبر (ص) روایات و احادیث مختلفی در مورد نقش مهم و اساسی زن در خانواده و اجتماع وجود دارد. «بطوری که پیامبر (ص) می‌فرماید: من از دنیای شما سه چیز را دوست دارم (نماز، زن، عطر)^۱ این حدیث نشان‌دهنده‌ی اهمیت فوق‌العاده زن می‌باشد که پیامبر (ص) نیز به وجود او اهمیت زیادی داده است و نسبت به تربیت دختران نیز توجه خاص داشتند، زیرا از دامن زن، مرد به معراج می‌رسد، یعنی زن، نطفه و آغاز یک تربیت صحیح و سالم می‌باشد، اگر زن انسانی باایمان و خداجو باشد، مسلماً می‌تواند خانواده‌ای را با این خصوصیات و با توکل به خداوند بسازد و اداره کند.

^۱ - محمد رضا، جباران، درس نامه‌ی، علم اخلاق، ج ۲، ص ۷۵.

پیشنهاد

این تحقیق، اشاره مختصری به نقش زن در رشد معنویت خانواده داشته است. لذا زنان جامعه‌ی ما برای رشد معنویت خانواده باید به سراغ منبع بزرگی بنام اهل بیت و ائمه‌ی اطهار (ع) بروند و از چشمه‌ی نور و فضیلت آنان استفاده کنند و با توکل به خداوند منان این مسیر الهی را در پیش گرفته تا به آن جامعه‌ای که سراسر معنویات و کمالات و نور و ایمان است برسیم.

ان شاء الله

فهرست منابع

- آیت الهی، زهرا، زن و خانواده، انتشارات روابط عمومی شورای فرهنگی - اجتماعی زنان، تابستان ۱۳۸۱.
- جباران، محمدرضا، درس نامه‌ی اخلاق، مرکز نشر هاجر، بهار ۱۳۸۸.
- هائری شیرازی، مجی الدین، تمثیلات، قم، انتشارات شفق، زمستان ۱۳۷۲
- عمید، حسن، فرهنگ فارسی عمید، انتشارات امیر کبیر، ۱۳۷۹
- محمدی نیا، اسدالله، بهشت جوانان، انتشارات سبط اکبر، زمستان ۱۳۸۷
- معین، محمد، فرهنگ فارسی معین، انتشارات نامن، ۱۳۸۶
- - مظاهری، حسین، اخلاق خانواده (خانواده در اسلام) قم، انتشارات شفق، دی ۱۳۶۴.
- مکارم شیرازی و جمعی از همکاران، ناصر، پیام قرآن، قم، دارالکتب اسلامی، ۱۳۸۱
- موسوی زنجانرودی، سید مجتبی، تربیت مذهبی کودک، انتشارات پرتو خورشید، زمستان ۱۳۸۶
- میخبر، سیما، ریحانه، بهشتی، انتشارات نورالزهر، سال ۱۳۸۶
- هیئت تحریریه، سیره‌ی فاطمیه (سرچشمه زندگی) انتشارات حوزه علمیه اهواز ۷، شهریور ۱۳۷۰
- ماهنامه محمدامین، اخلاق اسلامی، انتشارات دارالانصار، ۱۳۸۵
- ماهنامه، شمیم یاس، قم، سال پنجم، تیر ماه ۱۳۸۴.